

РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВЧИТЕЛІВ ФІЛОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У СЕРЕДОВИЩІ ВЕБ- ОРІЄНТОВАНИХ СИСТЕМ АВТОМАТИЗОВАНОГО ПЕРЕКЛАДУ ТЕКСТІВ

Актуальність проблеми розвитку професійних компетентностей вчителів філологічних спеціальностей у середовищі веб-орієнтованих систем автоматизованого перекладу текстів полягає у підвищенні уваги вітчизняних та зарубіжних науковців до цієї проблеми. Важливим є визначення нових підходів до організації змісту та методичного забезпечення процесу розвитку професійних компетентностей вчителів філологічних спеціальностей у середовищі веб-орієнтованих систем автоматизованого перекладу фахових текстів.

Проблеми розвитку професійних компетентностей вчителів досліджувалися в працях: А.Ф.Адольф, В.П. Бездухов, Л.П. Большакова, Р.Х. Гільмеєва, І.В. Гришина, Т.В. Добудько, Н.М. Єршова, І.Г. Єрмаков, Н.В. Кузьміна, В.П. Кузовлев, І.О. Котлярова, Н.І. Лісова, М.І. Лук'янова, Л.М. Мітіна, А.К. Маркова, Л.А. Петровська, Е.М. Соф'янец, В.Ю. Стрельников, Л.В. Сохань, Л.Л. Хоружа, Н.В. Яковлєва.

Психолого-педагогічні аспекти розвитку професійних компетентностей досліджували українські науковці Н. М. Бібік, М. В. Елькін, В. В. Крижко, О. І. Локшина, В. Л. Луговий, О. В. Овчарук, Л. І. Паращенко, О. І. Пометун, О. Я. Савченко, Л. І. Шевчук, російські науковці В. І. Байденко, Ю. В. Варданян, І. О. Зимня, Г. І. Ібрагімов, В. В. Краєвський, Ю. Г. Татур, А. В. Хуторський, С. Є. Шишов.

Класифікація компетентностей була розглянута і прийнята багатьма державами світу для покращення ефективності розвитку освіти. Концептуальні положення щодо набуття ключових компетентностей увійшли до Білої книги, розробленої Європейською Комісією (1996), Меморандуму з освіти впродовж життя (2000), Плану дій Євросоюзу та Ради Європи (2002).

У доповіді Європейської Комісії «Ключові компетентності – планування навчальних програм» щодо програми «Освіта та підготовка 2010» серед ключових компонентів компетентностей вчителів зазначаються такі:

- Ціннісно-сміслова;
- Навчально-пізнавальна;
- Комунікативна;
- Інформаційна;
- Загально-культурна;
- Соціально-трудова;
- Особистісне самовдосконалення [5].

Вітчизняні й зарубіжні науковці виокремлюють у структурі професійних компетентностей вчителів такі підструктурні компоненти:

- мотиваційний (О.Є. Антонова, Л.В. Васильченко, Н.А. Глузман, І.А. Зимня, Г.Ю. Кравченко, С.В. Лісова, Г.Ф. Мартинюк, Л.П. Маслак, О.Я. Савченко, А.В. Хуторський);
- мотиваційно-ціннісний (О.В. Єрємкіна, Л.Г. Карпова, Ю.В. Пелех);
- мотиваційно-вольовий (С.А. Дружилов);
- когнітивно-творчий (О.Є. Антонова, Л.В. Васильченко, Н.А. Глузман, І.А. Зимня, С.В. Лісова, Г.Ф. Мартинюк, Л.П. Маслак, Ю.В. Пелех, А.В. Хуторський);
- професійний (психолого-педагогічні знання) (А.К. Маркова);
- змістовий (О.Є. Антонова, Л.П. Маслак, О.Я. Савченко, В.О. Калінін, Н.В. Лобанова, С.О. Демченко);
- пізнавально-змістовий (Г.Ф. Мартинюк);
- предметно-практичний (О.Є. Антонова, Л.Г. Карпова, Г.Ю. Кравченко, Л.П. Маслак); особистісний досвід (О.Є. Антонова, Л.П. Маслак, М.М. Поліщук);
- поведінковий (О.Є. Антонова, Н.А. Глузман, І.А. Зимня, Л.П. Маслак, А.В. Хуторський.);
- ціннісно-смісловий, (Н.А. Глузман, І.А. Зимня, С.В. Лісова, А.В. Хуторський); процесуальну (О.Є. Антонова, С.О. Демченко, Л.П. Маслак, О.Я. Савченко);
- діяльнісний (Л.М. Мітіна);
- операційно-діяльнісний (Г.Ф. Мартинюк);
- особистісно-діялісну (Ю.В. Пелех);
- комунікативний (Л.М. Мітіна);
- емоційно-вольовий (С.В. Лісова);
- оцінно-впроваджувальний (Г.Ф. Мартинюк);
- операційно-технологічний (Н.А. Глузман, А.В. Хуторський),
- інструментально-технологічний (Ю.В. Пелех),
- особистісний (Л.В. Васильченко, Л.С. Отрощенко);
- рефлексивно-перцептивний (Ю.В. Пелех),
- саморегулятивно-вольовий (Л.В. Васильченко, Л.Г. Карпова, Г.І. Назаренко);
- соціальний (Н.А. Глузман) [3].

Розглядаючи предметну специфіку професійної діяльності вчителя-філолога можна виокремити такі ключові компетентності: професійно-філологічна, професійно-комунікативна, інформаційно-комунікаційна, психолого-педагогічна, а до ключових компонентів філологічної компетентності входять лінгвістичний, загальногуманітарний, особистісний, самоосвітній, інформаційний, соціально-трудоий, що поєднані між собою і входять до структури професійних компетентностей вчителів філологічних спеціальностей.

Аналіз науково-зарубіжної літератури показав, що до основних компонентів професійних компетентностей вчителів філологічних спеціальностей у середовищі веб-орієнтованих систем автоматизованого перекладу фахових іншомовних текстів входять такі ключові компоненти: компетентність у цифрових технологіях - здатність ефективно та критично розглядати та створювати інформаційні ресурси з використанням різних цифрових технологій; іншомовна професійна компетентність - інтегративне особистісно-професійне утворення, яке реалізується у психологічній та технічно-операційній готовності особистості до виконання успішної, продуктивної та ефективно професійної діяльності з використанням засобів іноземної мови або в умовах іншомовної культури та забезпечує можливість ефективно взаємодії з оточуючим середовищем [4]. І.В.Секрет, пізнавально-інтелектуальна компетентність - сукупність теоретичних знань, практичних умінь, навичок, досвіду, особистісних якостей учителя, що дають змогу здійснювати пошукову евристичну діяльність, самостійно здобувати нові знання, аналізувати діяльність учасників навчально-виховного процесу, приймати рішення, особистісне самовдосконалення, навчально-пізнавальний, соціально-трудоий, креативний компоненти.

Специфіка компетентності вчителя-філолога у середовищі веб-орієнтованих систем автоматизованого перекладу текстів полягає в тісному переплетенні педагогічних, філологічних та інформатичних компетентностей. Науковці В. Блінов, К. Махмурян, Г. Мельникова, О. Соловова, А. Тевелевич включають до складу професійної компетентності вчителя-філолога методичну компетентність; О. Варламова, О. Глазиріна, І. Лобирьова включають до складу професійних компетентностей вчителів іноземної мови лінгводидактичну компетентність. [1] О. Варламова відносить до компонентів лінгводидактичної компетентності мовну, соціокультурну, комунікативну, дидактичну; [2] Головань М.С. до ключових компонентів інформатичних компетентностей вчителів відносить: мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, ціннісно-рефлексивний, емоційно-вольовий, цифрова грамотність.

Для вчителів філологічних спеціальностей у середовищі веб-орієнтованих систем автоматизованого перекладу текстів доцільним є впровадження навчального курсу автоматизованого перекладу фахових іншомовних текстів; впровадження курсу «автоматизований переклад» в навчальну програму вчителів філологічних спеціальностей; розвиток професійних та формування інформатичних компетентностей (використання програмного забезпечення (Translation Memory, OmegaT, SDL Trados); програми-перекладачі (Imtranslation, Systranet, Web Translator, Prompt, Pragma 6.X, Abby Lingvo, QDictionary).

В процесі дослідження проблеми розвитку професійних компетентностей вчителів філологічних спеціальностей було виявлено, що ця тема є актуальною і мало дослідженою. Великої уваги потребує поєднання традиційного навчання з веб-орієнтованим, а саме пропонується впровадження в програму навчання вчителів філологів курсу автоматизованого перекладу фахових текстів для

покращення якості розвитку професійних компетентностей в процесі педагогічної діяльності.

Список використаної літератури

1. Варламова Е. Ю. Формирование лингводидактической компетентности будущих учителей иностранного языка как второй специальности : автореф. дис.на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Е. Ю. Варламова — Чебоксары, 2005. — 23 с.
2. Головань М.С. Інформатична компетентність як об'єкт педагогічного дослідження // Проблеми інженерно-педагогічної освіти. Збірник наукових праць. – Харків, УІПА, 2007. – № 16. – с. 314-324.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: Світовий досвід та українські перспективи / [під заг. ред. О.В. Овчарук]. – К.: КІС, 2004. – 112 с.
4. Секрет І.В. Іншомовна професійна компетентність: Проблема визначення / І.В. Секрет // Зб. наук. пр. Бердян. держ. пед. ун-ту (Педагогічні науки). – Бердянськ: БДПУ, 2010. – № 2. – 312 с.
5. Key Competences for Lifelong Learning. A European Reference Framework. – Brussels: European Commission [Electronic resource] – mode of access: <http://www.alfa-trall.eu/wp-content/uploads/2012/01/EU2007-keyCompetencesL3-brochure.pdf>